

Bestuurlijk voorstel college

Datum : 2 november 2021
Behandelaar : Daphne Bol
Zaaknummer : 927212
Portefeuillehouder : Jolanda de Heer
Besluitvormend orgaan : College Rhenen
Publicatie : Openbaar
Onderwerp : Besluit principeverzoek zonnepark Remmerden

Gevraagd besluit:

Het college besluit:

1. in principe medewerking te verlenen aan de realisatie van een zonnepark nabij het bedrijventerrein Remmerden op de kadastrale percelen Rhenen H nummers 8217, 8270, 4925 voor de tijdelijke duur van maximaal 25 jaar;
2. aan besispunt 1 de navolgende voorwaarden te verbinden:
  - a. voldoet aan de uitgangspunten van het Beleidskader zonnepanelen op land van de gemeente Rhenen;
  - b. participatie wordt constructief voortgezet;
  - c. het project is zoveel mogelijk in lokaal eigendom (zowel inwoners als bedrijven), waarbij gestreefd wordt naar minimaal 51%;
  - d. voldaan wordt aan de provinciale regels die gelden voor zonneparken in NNN Agrarisch gebied;
  - e. om de ontwikkeling planologisch mogelijk te maken dient een ruimtelijke onderbouwing aangeleverd te worden waarin is aangetoond dat de ontwikkeling milieu-planologisch mogelijk is;
  - f. er wordt een aardkundig onderzoek uitgevoerd;
  - g. er wordt voorzien in een zorgvuldige landschappelijke inpassing op basis van een uitvoerbaar landschappelijk inpassingsplan, dat is afgestemd op de specifieke aardkundige, cultuurhistorische en landschappelijke waarden;
  - h. bedrijven (o.a. op bedrijventerrein Remmerden) worden niet in hun bedrijfsvoering aangetast;
  - i. voor de realisatie van het zonnepark worden er bindende afspraken gemaakt over het opruimen van het zonnepark en het herstel van het gebied in oorspronkelijke staat na max. 25 jaar.
3. Het principebesluit wordt middels een informatiememo (bijlage 7) doorgestuurd naar de gemeenteraad.

Aanleiding/ voorgeschiedenis

In mei 2021 is er een principeverzoek ingediend voor de realisatie van een zonnepark achter het bestaande bedrijventerrein Remmerden. Het verzoek is bijgevoegd als bijlage 1.

Het potentiële zonnepark Remmerden bestaat uit twee delen. Het ene deel (kadastrale percelen Rhenen, sectie H, nummers 8217 en 8270) is beoogd tussen het bestaande bedrijventerrein

Remmerden en het bos. Het andere deel (kadastraal perceel Rhenen, sectie H, nummer 4925) is beoogd tussen de Autoweg en Plantage Willem III. Het totale gebied is circa 21 ha groot en de verwachting is dat er een zonnepark gerealiseerd kan worden met een opgesteld vermogen van circa 25,3 MWp. Het zonnepark zal naar verwachting 23.894.000 kWh per jaar aan duurzame stroom produceren, wat voldoende is om ongeveer 6.830 huishoudens jaarlijks te kunnen voorzien van lokaal opgewekte elektriciteit. Dit is ongeveer 82% van het aantal huishoudens in de gemeente Rhenen.

Begin 2021 is er een start gemaakt met het benaderen van de directe omwonenden van het initiatief. Dit is gebeurd middels een informatiebrief vanuit de gemeente. Daarna zijn er door de initiatiefnemer diverse keukentafelgesprekken gevoerd. Daaropvolgend is er op 19 april 2021 een bijeenkomst geweest in het Huis van de gemeente in Rhenen waarin de omwonenden toelichting kregen over de totstandkoming van het beleid binnen de gemeente en over het zonnepark.

Voor de betreffende percelen geldt het bestemmingsplan 'Rhenen Buitengebied'. De percelen hebben de enkelbestemming 'Agrarisch' en gelden (op delen van de percelen) de dubbelbestemmingen 'Waarde-Archeologie', 'Waarde-Aardkundige waarden', 'Waarde-Archeologisch monument' en de gebiedsaanduidingen 'archeologische waarde', 'reconstructiewetzone-verweingsgebied' en 'wro-zone-wijzigingsgebied 1'. De realisatie van een zonnepark op deze locatie is in strijd met het bestemmingsplan.

In dit advies zal worden omschreven waarom het wenselijk is om onder voorwaarden medewerking te verlenen aan de realisatie van een zonnepark achter het bestaande bedrijventerrein Remmerden.

Kaders

Een principeverzoek is niet gebaseerd op een wettelijk kader. Dit is een instrument dat bij een latere procedure als handvat kan dienen.

Beoogd effect

Door medewerking te verlenen worden percelen achter het bestaande bedrijventerrein Remmerden ingezet voor de opwekking van duurzame energie middels een zonnepark. Door deze grootschalige ontwikkeling kan er voorzien worden in een aanzienlijk deel van de energiebehoefte van Rhenen. Dit draagt bij aan de duurzaamheidsdoelstelling van de gemeente.

Argumenten

1.1 Gemeente Rhenen wil in 2040 energie neutraal zijn

De gemeente Rhenen wil in 2040 energie neutraal zijn. De weg die hiervoor nodig is, staat beschreven in de Routekaart Energietransitie. Deze routekaart is in februari 2020 door de gemeenteraad vastgesteld (bijlage 2). Naast energie besparen, is energie duurzaam opwekken een belangrijk onderdeel van de route om te komen tot een energie neutrale gemeente. De laatste jaren heeft de focus van de gemeente vooral gelegen op het opwekken van zonne-energie door middel van zonnepanelen op daken van woningen en bedrijven. Uit de Routekaart Energietransitie blijkt dat het maximaal benutten van de daken in de gemeente Rhenen niet voldoende is. Er zal daarom ook ingezet moeten worden op andere (grootschalige) wijzen van opwekking van duurzame energie. Een voorbeeld daarvan is zon op land. In de gemeente Rhenen lopen nu verschillende initiatieven op verschillende treden van het vastgestelde beleidskader zonnepanelen op land.

1.2 Het initiatief past binnen het vastgestelde beleidskader zonnepanelen op land

Tijdens de raadsvergadering van 23 maart 2021 is het beleidskader zonnepanelen op land vastgesteld. De afwegingen in dit beleidskader zijn bedoeld als richtlijn. Een goed beleidskader zal helpen aanvragen voor zonnepanelen op land op een uniforme manier te beoordelen en controle te houden over de verdeling tussen de lusten en de lasten die gepaard gaan met de realisatie en exploitatie van een zonnepark. Dit initiatief valt in trede 6 van de zonneladder. Er wordt per

perceel gekeken in welke trede een initiatief kan vallen. De percelen waarop het zonnepark is beoogd zijn agrarische percelen welke gelegen zijn buiten de bebouwde kom zonder bebouwing. Dat maakt dat dit initiatief in trede 6 valt.

Er zijn een aantal algemene uitgangspunten in de zonneladder geformuleerd. Daarbij zijn er ook per trede aanvullende uitgangspunten opgenomen. Een voorbeeld is een goede landschappelijke inpassing. Aan al deze uitgangspunten zal het zonnepark moeten voldoen. Het beleidskader zonnepanelen op land is als bijlage 3 toegevoegd.

1.3 Stedin heeft een positieve transportindicatie afgegeven

Een belangrijk aspect van de realisering van grootschalige projecten ten aanzien van zon of wind zijn de aansluitingsmogelijkheden op de bestaande infrastructuur. De aansluitmogelijkheden voor onze gemeente zijn beperkt. Dit betekent dat er lang niet overal grootschalige energie kan worden opgewekt. Stedin heeft een positieve transportindicatie afgegeven voor ontwikkeling in 2023, wat betekent dat er op dit moment verwacht wordt dat er in 2023 voldoende capaciteit beschikbaar is om dit zonnepark aan te sluiten op het elektriciteitsnet.

Op 12 oktober 2021 heeft de landelijke netbeheerder TenneT congestie afgekondigd voor het terugleveren van energie op het nationale en regionale energienetwerk in de provincie Utrecht. Dit betekent dat nieuwe grootschalige zon- en windinitiatieven in de provincie Utrecht (met een grootverbruik aansluiting) hierdoor niet meer vanzelfsprekend aangesloten kunnen worden op het elektriciteitsnet. Stedin heeft dit zonnepark al opgenomen in zijn planning. Er is dus ruimte gereserveerd. Het gaat hier echter om een reservering en het is pas definitief als alle procedures zijn doorlopen.

1.4 Het zonnepark wordt voor een tijdelijke duur van maximaal 25 jaar aangelegd

In het beleidskader zonnepanelen op land zijn er naast de algemene uitgangspunten van de zonneladder, ook per trede aanvullende uitgangspunten opgenomen. Het initiatief valt onder trede 6. Een aanvullend uitgangspunt van trede 6 is dat er sprake zal zijn van een tijdelijk gebruik van een veldopstelling tot een maximum van 25 jaar. De eventuele landschappelijke aantasting zal dus van tijdelijke aard zijn. Het zonnepark kan na deze periode zonder onomkeerbare gevolgen worden beëindigd.

Er zullen bindende afspraken worden gemaakt over de beëindiging van de activiteit. Na beëindiging (maximaal 25 jaar) dienen de zonnepanelen opgeruimd en gerecycled te worden en worden de vastgestelde landschappelijke, aardkundige en cultuurhistorische waarden in het gebied weer in oorspronkelijke staat teruggebracht. De grondeigenaren en de projectontwikkelaar zijn hiervoor verantwoordelijk. Het is wenselijk dat de projectontwikkelaar hiervoor voor de realisatie van het zonnepark een bankgarantie heeft afgesloten.

2.1 Provincie Utrecht biedt ruimte aan zonneparken binnen NNN Agrarisch

De provincie Utrecht heeft in haar provinciale omgevingsvisie en verordening regels opgenomen ten aanzien van de opwek van duurzame energie. De provincie Utrecht heeft de ambitie om in 2040 een energie neutrale samenleving te hebben. Dit betekent dat er binnen de provinciegrenzen net zoveel energie duurzaam wordt opgewekt als gebruikt. Hiervoor is het zowel belangrijk om energie te besparen als om energie duurzaam op te wekken.

De provincie Utrecht geeft ruimte voor regionale en lokale afwegingen om tot een locatiekeuze van zonneparken te komen. Er worden in de provinciale omgevingsverordening algemene voorwaarden gesteld en bij de ruimtelijke invulling van de locatie dient rekening gehouden te worden met andere provinciale belangen. Zo is het bijvoorbeeld van belang dat structuren in het landschap herkenbaar worden gehouden en geldt er een opruimplicht wanneer de zonneparken niet meer gebruikt worden. Vanwege de aanwezigheid van kwaliteiten zijn er ook gebieden waar er vanuit provinciaal of rijksbeleid gebied specifieke voorwaarden gelden voor zonneparken. Zo gaat het voor natuur om bijvoorbeeld het Natuur Netwerk Nederland (NNN). Voor NNN volgt uit de provinciale

omgevingsverordening dat ruimtelijke ontwikkelingen die leiden tot aantasting worden gecompenseerd en binnen 10 jaar moeten resulteren in een duidelijk aantoonbare meerwaarde voor het NNN voor wat betreft kwaliteit, oppervlakte en samenhang.

De beoogde locatie valt onder de aanduiding 'NNN Agrarisch'. Aanvullende voorwaarden voor zonneparken vanuit de provincie Utrecht zijn op deze locatie van toepassing.

2.2 In de vervolprocedure zal er een ruimtelijke onderbouwing worden aangeleverd

Om de ontwikkeling planologisch mogelijk te maken is er een vervolprocedure benodigd. Dit kan doormiddel van een bestemmingsplanherziening of een afwijking van het bestemmingsplan ex artikel 2.1 lid 1 sub c Wet algemene bepalingen omgevingsvergunning (Wabo) j°. artikel 2.12 lid 1 sub a onder 3° Wabo. In beide gevallen zal er een ruimtelijke onderbouwing benodigd zijn waarbij onder andere alle relevante milieuonderzoeken (waaronder tenminste archeologie en ecologie) worden uitgevoerd en beoordeeld. Daarnaast moeten alle voorwaarden in acht genomen worden.

2.3 Er wordt een aardkundig onderzoek uitgevoerd

Het plangebied is voor een deel gelegen in aardkundig waardevol gebied. Dit wordt bekrachtigd door de dubbelbestemming 'Waarde-Aardkundige waarden' zoals deze is opgenomen in het geldende bestemmingsplan 'Rhenen Buitengebied'. Ontwikkelingen in aardkundig waardevolle gebieden dienen de aardkundige waardevolle elementen en gebied specifieke eigenschappen ter plaatse te beschermen of te herstellen. Om de aardkundige waarden te beschermen zal er een aardkundig onderzoek noodzakelijk zijn. Een dergelijk onderzoek gaat in op wat de aardkundige waardevolle elementen ter plaatse zijn en hoe deze door het project worden beschermd of hersteld. Denkbaar is dat de uitkomsten van het onderzoek als uitgangspunten worden gebruikt bij de vormgeving en landschappelijk inpassingsplan van het zonnepark.

2.4 Er moet sprake zijn van een zorgvuldige landschappelijke inpassing

In de eerder genoemde beleidsdocumenten van zowel de gemeente als de provincie is het van belang dat er sprake is van een zorgvuldige landschappelijke inpassing. Het is van belang dat de landschappelijke, cultuurhistorische en aardkundige waarden van het gebied in beeld worden gebracht. Deze onderzochte en vastgestelde waarden zullen uitgangspunten zijn voor zowel de landschappelijke inpassing als de vormgeving van het zonnepark. Door vast te stellen welke belangrijke waarden er in het gebied zijn en wat de invloed is van het zonnepark op deze waarden kan vervolgens invulling worden gegeven aan een goede inpassing en vormgeving van het zonnepark. Dit kan kansen bieden om juist de belangrijke waarden (bijvoorbeeld zichtlijnen of structuren en reliëf in het landschap) te versterken en te accentueren. Daarbij kunnen er tijdelijk geen (hoge) gewassen (die nu bij recht zijn toegestaan) worden verbouwd. Dit kan ook een voordeel zijn ten aanzien van bijvoorbeeld het versterken van de zichtlijnen.

2.5 Het zonnepark is zoveel mogelijk in lokaal eigendom en gestreefd wordt naar minimaal 51% lokaal eigenaarschap

Een belangrijke voorwaarde bij projecten als deze is lokaal eigenaarschap. Dit houdt in dat de duurzame stroom die wordt opgewekt bij grootschalige energieprojecten en de financiële winsten die hierbij ontstaan zoveel mogelijk terugvloeien naar de lokale omgeving. Inwoners en bedrijven kunnen mee investeren en krijgen dan ook zeggenschap over het project. Aanvullend op het klimaatakkoord en uitgangspunten in de RES 1.0 stelt de gemeente Rhenen criteria op waar projectontwikkelaars aan moeten voldoen om te komen tot zoveel mogelijk lokaal eigendom. Deze criteria worden samen met een nadere uitwerking van het brede begrip lokaal eigendom in december ter vaststelling aan de gemeenteraad aangeboden.

In dit project wordt zowel door de projectontwikkelaar als door de Energie Coöperatie Rhenen uitgegaan van minimaal 51% lokaal eigenaarschap. De energiecoöperatie zal dit coördineren.

Het streven is om te komen tot minimaal 51% lokaal eigendom. Het is niet de intentie om het project te beëindigen als de 51% lokaal eigenaarschap om goede redenen niet wordt behaald. De initiatiefnemer moet dan wel aantonen dat hij/zij zich heeft ingespannen om dit te behalen.

Voordeel voor bedrijven

Ook bedrijven worden actief betrokken bij dit project. Met de zwaardere aansluiting op het elektriciteitsnet wordt ook de bedrijven op Remmerden de mogelijkheid geboden hierop aan te sluiten. Een netverzwaring is een grote kostenpost, waardoor meerdere zon op dak-projecten financieel niet haalbaar zijn. Om zon op bedrijfsdaken te realiseren zorgt de projectontwikkelaar ook voor advies en een inkoopcollectief. Op de bijeenkomst voor bedrijven op 31 mei jl. is dit met de aanwezige ondernemers besproken. Door deze combinatie worden zon opwek projecten op twee treden van de zonneladder in een keer gerealiseerd. Hiernaast kunnen ondernemers ook deelnemen in het project als lokaal eigenaar.

2.6 Participatie wordt constructief voortgezet

Het participatieproces met omwonenden is begin 2021 gestart. Zo zijn bewoners geïnformeerd middels een brief vanuit de gemeente, zijn er keukentafelgesprekken gevoerd en heeft er een bijeenkomst in het Huis van de Gemeente Rhenen plaats gevonden. In bijlage 4 is een overzicht weergegeven van alle genomen acties t.a.v. participatie.

Dit is slechts het begin van het participatieproces. Net zoals veel energieprojecten in Nederland is er ook verzet vanuit de buurt. Zo is er een brief gestuurd vanuit inwoners als reactie op dit principeverzoek. Deze brief is als bijlage 5 bijgevoegd.

Bij een positief principebesluit zullen gemeente en initiatiefnemer in nauwe samenwerking het participatieproces op een constructieve manier voortzetten. Hierbij zal er ruimte zijn voor bewoners en anderen om mee te denken, mee te beslissen en te profiteren.

2.7 Bestaande bedrijven en toekomstige bedrijven worden niet in hun bedrijfsvoering aangetast.

Sinds een aantal jaren wordt er gesproken over de wens voor een mogelijke uitbreiding van het bestaande bedrijventerrein Remmerden. Deze uitbreiding is net zoals het zonnepark beoogd aan de achterzijde van het bedrijventerrein. Voor de toekomst is het belangrijk dat de reeds bestaande en toekomstige bedrijven (vanwege een mogelijke uitbreiding) niet in hun bedrijfsvoering worden geschaad. In de op te stellen ruimtelijke onderbouwing zal rekening gehouden moeten worden met de potentiële uitbreidingsmogelijkheid van het bedrijventerrein.

3.1 Het principebesluit wordt actief middels een informatiememo doorgestuurd naar de gemeenteraad

De procedure van het principeverzoek is na uw besluit formeel gezien afgerond. Voor het vervolgproces is een verklaring van geen bedenkingen nodig van de gemeenteraad. Gezien de gevoeligheid van het project en de investeringen die initiatiefnemer moet doen om een vervolgprocedure op te starten is het raadzaam om het principebesluit actief onder de aandacht te brengen bij de gemeenteraad. De gemeenteraad kan vervolgens zelf besluiten of ze het onderwerp willen agenderen. Op deze manier kan de initiatiefnemer op voorhand meer duidelijkheid krijgen over het standpunt van de gemeenteraad ten aanzien van het project.

Risico's

1.1 Omwonenden hebben bezwaren tegen het beoogde zonnepark

Zoals vermeld onder argument 2.6 is er veel aandacht voor participatie in dit traject. Zoals op meer plaatsen in Nederland zijn er ook in Rhenen bezwaren van omwonenden met betrekking tot een zonnepark. Onlangs is er door een groep omwonenden ook een WOB verzoek gedaan. Ook is er een bezwarenbrief tegen het indienen van een principeverzoek binnen gekomen (bijlage 5). Participatie is en blijft een belangrijk aandachtspunt in dit traject.

1.2 Welstandscommissie adviseert negatief op ingediende verzoek

Het principeverzoek is voorgelegd aan de welstandscommissie MooiSticht. Op 9 juli 2021 heeft de commissie negatief geadviseerd op het verzoek. Zij stellen dat een zeer groot zonnepark als deze vanuit landschappelijke, natuurlijke en historische waarden, niet geschikt is voor de bijzondere en fraaie locatie langs de Autoweg. Het zonnepark vormt een bijzonder storende invulling en zal een grote aantasting betekenen van het gebied. De landschappelijke kwaliteiten van de zuidrand van de Heuvelrug acht de welstandscommissie niet geschikt voor grootschalige zonneparken. Het beeld van de fraaie Heuvelrug wordt ernstig aangetast.

Daarnaast geeft de welstandscommissie MooiSticht aan dat er een visie en goed onderzoek ontbreekt op welke plekken zonneparken wel of niet mogelijk kunnen zijn. Een goed onderbouwd landschappelijk en historisch onderzoek, kan voor deze visie een basis vormen. Minder kwetsbare gebieden kunnen op basis van een dergelijk onderzoek aangewezen worden als een mogelijke plek voor een zonnepark. Samenvattende adviseert de welstandscommissie negatief: De voorgestelde locatie is vanuit landschaps-, natuur-, en recreatieve waarden niet geschikt voor een zonnepark. Ook wordt de kenmerkende openheid van het gebied aangetast. Het Welstandsadvies is als bijlage 6 bijgevoegd.

De landschaps-, natuur- en recreatieve waarden waar de afdeling groen en landschap en de welstandscommissie MooiSticht naar refereren, bieden ook kansen bij de landschappelijke inpassing en vormgeving van het zonnepark in de omgeving. Zoals eerder genoemd zullen juist deze waarden de uitgangspunten zijn voor de vormgeving en kan dit zorgen voor een versterking en accentuering van deze waarden.

Een locatie voor een zonnepark is van meerdere aspecten afhankelijk. Zo zijn er landschappelijke en natuur aspecten maar ook bijvoorbeeld eerdere locatiekeuzes door de gemeenteraad en zijn er tal van technische en financiële aspecten die een locatie geschikt of gewenst maken. Daarnaast gaat het in dit geval om een tijdelijke invulling van maximaal 25 jaar. De mogelijke aantasting van de waarden zullen dus niet blijvend van aard zijn.

Gezien het urgente belang van de energietransitie en de ambities van de gemeente Rhenen ten aanzien van duurzame energie en het streven om rekening te houden met onder andere de waarden zoals aangegeven in de bovenstaande adviezen, stellen we voor om onder voorwaarden in principe medewerking te verlenen aan de realisatie van een zonnepark.

Financiële gevolgen

Het voorliggende voorstel betreft een principeverzoek. Aan het in behandeling nemen van dit verzoek zitten leges gekoppeld. De kosten bedragen op basis van de legesverordening 2021 € 985. De initiatiefnemer heeft hiervoor een rekening gekregen.

Personele gevolgen

Er zitten geen personele gevolgen aan dit advies.

Duurzaamheid

Het principeverzoek voorziet in een initiatief voor een zonnepark. Dit zonnepark draagt voor een groot deel bij aan de energievoorziening van Rhenen.

Daarbij wordt als voorwaarde meegegeven dat er een meerwaarde moet komen voor het NNN-gebied voor wat betreft de kwaliteit, oppervlakte en samenhang van natuurgebieden. Dit is ook een vorm van duurzaamheid: de kwaliteiten van het NNN-gebied worden versterkt zodat deze gebieden (en de samenhang tussen deze gebieden) voor onbepaalde tijd kwalitatief hoogwaardig blijven.

Participatie

Participatie is enkele maanden geleden opgestart. Er is veel aandacht voor het aspect participatie en vanaf het begin van het traject is getracht om dit op een uitvoerige en goede manier te doen. Zo hebben er diverse overleggen/bijeenkomsten/presentaties plaatsgevonden tussenomwonenden, belangstellenden, de energie coöperatie en de gemeente Rhenen. In bijlage 4 is een overzicht bijgevoegd wat er aan participatie is gedaan en wat de resultaten zijn.

Communicatie

De initiatiefnemer zal met een brief op de hoogte worden gebracht van uw besluit. Daarbij zal er op gepaste wijze door de initiatiefnemer worden gecommuniceerd met de omwonenden in het gebied. De gemeente zal omwonenden ook per brief op de hoogte stellen van het principebesluit.

Vervolgprocedure

De procedure van het principeverzoek is na uw besluit formeel gezien afgerond. Voor het vervolgproces is een verklaring van geen bedenkingen nodig van de raad. Gezien de gevoeligheid van het project en de investeringen die initiatiefnemer moet doen om een vervolgprocedure op te starten is het raadzaam om het principebesluit actief door te sturen naar de raad. De raad kan vervolgens zelf besluiten om het onderwerp te agenderen.

Bijlagen

Bijlage 1 – Principeverzoek Zonnepark Remmerden

Bijlage 2 – Routekaart Energietransitie

Bijlage 3 – Beleidskader zonnepanelen op land

Bijlage 4 – Overzicht participatie Zonnepark Remmerden

Bijlage 5 – Brief bezwaar Zonnepark Remmerden

Bijlage 6 – Advies MooiSticht Zonnepark Remmerden

Bijlage 7 – Concept Informatiememo Principebesluit Zonnepark Remmerden